

Metodinė priemonė „Lietuvių liaudies muzikos instrumentai“ I-IV kl.

**Parengė:
Vilniaus „Spindulio“ progimnazijos
pradinių klasių vyr. mokytoja
Rasa Polučanskė
2017 m.**

METODINĖS PRIEMONĖS TIKSLAS

- Padėti mokiniams atpažinti lietuvių liaudies instrumentus
 - Padėti mokiniams skirstyti lietuvių liaudies instrumentus pagal grojimo būdą (griežiama, pučiama, mušama ir pan.)
 - Padėti mokiniams apmąstyti ir įsisąmoninti ką sužinojo apie lietuvių liaudies instrumentus
-

METODINĘ PRIEMONĘ SUDARO

- Demonstracinė medžiaga
 - Užduočių lapai (1-4 kl.)
-

UŽDUOČIŲ LAPAI

1 kl. Išbrauk ne liaudies instrumentus

2 kl. Surask žodžius

3 kl. Pavadinimų detektyvas

4 kl. Surask pavadinimą

Užduočių lapas 1 kl. IŠBRAUK NE LIAUDIES INSTRUMENTUS

TIKSLAS. Atskirti instrumentus (lietuvių liaudies instrumentus ir nelietuvių liaudies instrumentus)

• Užduočių lapas 1 kl. IŠBRAUK NE LIAUDIES INSTRUMENTUS

VARDAS _____

Gediminas su Žygimantu žaidžia žaidimą apie instrumentus. Padėk jiems! Išbrauk ne lietuvių liaudies instrumentus.

VARDAS _____

Atsakymų kortelė

Užduočių lapas 2 kl. **SURASK ŽODŽIUS**

TIKSLAS. Rasti kryžiažodyje 8 lietuvių liaudies instrumentų pavadinimus.

• Užduočių lapas 2 kl. SURASK ŽODŽIUS

VARDAS _____

Pažaisk su draugu, kuris pirmas ras aštuonių
lietuvių liaudies instrumentų pavadinimus.

2017-02-28

VARDAS _____

Atsakymų kortelė

B	L	U	M	Z	D	E	L	I	S	Y	S
Š	D	M	H	F	H	C	B	K	O	H	K
Z	M	A	N	D	E	N	Ū	A	Ž	G	R
B	I	R	B	Y	N	Ė	G	I	R	O	A
O	Y	F	C	J	G	C	N	J	A	C	B
K	A	N	K	L	Ė	S	A	L	G	A	A
G	M	L	A	Y	D	N	I	K	I	I	L
M	O	L	I	N	U	K	A	I	S	D	A
L	I	S	K	U	D	U	Č	I	A	I	I

PROGIMNĀŠ
Spindulio

Užduočių lapas 3 kl. **PAVADINIMŲ DETEKTYVAS**

TIKSLAS. Iššifruoti 5 lietuvių liaudies instrumentų pavadinimus ir sujungti instrumento pavadinimą ir instrumentą.

Užduočių lapas 3 kl. PAVADINIMŲ DETEKTYVAS

VARDAS _____

Detektyvas Jonas kviečia į pagalbą TAVE! Padėk surasti ir užrašyti lietuvių liaudies instrumentų pavadinimus. Sujunk pavadinimą ir instrumentą.

AKĖNLKS

BASRKAAIL

NAGBŪS

GIORŽAS

NBYRĖBI

VARDAS _____

Atsakymų kortelė

AKĖNLKS

BASRKAAIL

NAGBŪS

GIORŽAS

NBYRĖBI

KANKLĖS

SKRABALAI

BŪGNAS

OŽRAGIS

BIRBYNĖ

Užduočių lapas 4 kl. **SURASK PAVADINIMĄ**

TIKSLAS. Iššifruoti 8 lietuvių liaudies instrumentų pavadinimus ir, išklausius garso įrašą su tų instrumentų garsais, sujungti pavadinimą ir instrumentą.

• Užduočių lapas 4 kl. SURASK PAVADINIMĄ

VARDAS _____

DATA _____

Lietuvių liaudies kapela išvyko į gastroles Portugalijoje. Jie vežėsi ir savo liaudies instrumentus. Iššifruok, kokius liaudies instrumentus vežėsi kapela.

1. kr al i

2. O a is

3. nk ės

5. ir nė

4. S du ai

6. B g s

7. m d lis

8. M i u i

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

6. _____

7. _____

8. _____

VARDAS _____

DATA _____

Paklausyk šių lietuvių liaudies instrumentų garsų. Apibūdink garsus.

1. Skrabalai

2. Ožragis

3. Kanklės

4. Skudučiai

5. Birbynė

6. Būgnas

7. Lumzdelis

8. Molinukai

VARDAS _____

DATA _____

Atsakymų kortelė

1. Skrabalai

2. Ožragis

3. Kanklės

4. Skudučiai

5. Birbynė

6. Būgnas

7. Lumzdelis

8. Molinukai

STYGINIAI INSTRUMENTAI

2017-02-28

KANKLĖS

Kanklės - gnaibomasis instrumentas.

Kanklės yra vienas seniausių lietuvių liaudies styginių muzikos instrumentų.

Žinių apie kankles galima rasti lietuvių liaudies dainose, pasakose, padavimuose, dažnai siekiančiuose tuos laikus, kai lietuviai tikėjo, kad žmogaus siela gali persikelti į medį, į kankles ir kalbėti arba raudoti žmogaus balsu.

Padavimai byloja, kad senovėje kanklėmis vaidilos skambindavę, apdainuodami lietuvių karo žygius, aukodami dievams aukas, atlikdami kulto apeigas. Kanklių muzika žmonės dažnai nukreipdavę visokias piktybes, apsigindavę nuo mirties.

PUČIAMIEJI INSTRUMENTAI

2017-02-28

BIRBYNĖ

Lietuvoje buvo įvairių rūšių birbynės.
Birbynės prototipas yra ragelis.

Jos pavadinimas kilęs iš žodžio birbti - dūduoti, pūsti. Tai nesudėtingas instrumentas, kuris buvo gaminamas iš plunksnos, šiaudo, medžio žievės, gyvulio rago, medienos.

LUMZDELIS

Lumzdelis – Lietuvoje plačiai paplitęs instrumentas.

Dažniausiai lumzdelius dirbdinosi ir juos pūsdavo piemenys naktigonėse. Švenčių ir kitų liaudies pramogų metu lumzdžiuodavo ir pagyvenę žmonės.

Lumzdeliai buvo daromi iš žilvičio, karklo žievės arba iš medžio. Žievės lumzdeliai paprastai buvo gaminami pavasarį iš žilvičio. Jie būdavo nepatvarūs, greit sudžiūdavo.

2017-02-28

Lumzdeliai, The lumzdeliai

OŽRAGIS

Ožio ragas (ožragis) gaminamas iš 30 – 40 cm ilgio ožio rago, kurio vidus išvalomas, o smailusis galas nupjaunamas ir išskaptuojamas pūtiklis.

Šone, arčiau storojo galo, išdeginamos 3 – 5 skylutės, kurių pagalba gaunami 4 – 6 tonai. Ožragiui pūsti reikia didelės jėgos, užtat garsas yra labai stiprus, toli girdimas.

Ožragis yra išimtinai vyresnio amžiaus piemenų-skerdžių instrumentas ir buvo paplitęs visoje Lietuvos teritorijoje.

SKUDUČIAI

Skudučiai – seni lauko muzikos instrumentai.

Skudučiai – tai įvairaus dydžio uždarytų ir tam tikru būdu suderintų vamzdelių komplektas, kuriais skudučiuoja keletas žmonių.

Skudučiai turi senas ir originalias liaudiškojo grojimo tradicijas. Skudučių komplektas nesurišamas ir pučia juos ne vienas žmogus, o būtinai grupė. Tuo būdu išgaunama originalios sekundų harmonijos daugiabalsė muzika.

2017-02-28

MOLINUKAI

Molinukai – moliniai šuniukai, paukščiukai, arkliukai, kurių šonuose išduriamos kelios skylutės, jas dangstant galima kelis fleitos skambesio garsus.

Paukščių balsus mėgdžiodavo molinukais, kuriuos ir darė paukščio formos.

Buvo sakoma, kad taip galima paukščius prišaukti ir su jais kalbėtis. Juos gamino ir jais švilpaudavo piemenėliai.

2017-02-28

Daugelio pučiamųjų instrumentų konstrukcija ganėtinai paprasta, o medžiagos - visuomet po ranka, todėl juos galėdavo pasidaryti daug kas - vaikai, piemenys, nagingesni vyrai.

Tik sudėtingesniems - dūdmaišiui, ožragiui, ragų, daudyčių komplektams - reikėjo didesnių sugebėjimų.

MUŠAMIEJI INSTRUMENTAI

2017-02-28

BŪGNAS

Senovės Lietuvos muzikos gyvenime būgnai užėmė svarbią vietą. Jie buvo šventiniai, ritualiniai ir kariniai instrumentai.

Vienas jų, paplitęs Žemaitijoje, buvo vadinamas **kelmu**. Šio būgno korpusas buvo daromas iš sveiko arba išpuvusio medžio gabalo, dažnai iš kelmo.

SKRABALAI

Tai įvairaus dydžio trapecijos formos mediniai loveliai su viduje įtaisytomis viena arba dviem medinėmis kabančiomis šerdelėmis-kankaliukais.

Skrabalą judinant, šerdelė berbena į lovelio sieneles, kurios skleidžia duslų, bet gerai girdimą garsą.

Skrabalus nuo seno vartoja piemenys. Tokį medinį varpelį užrišdavo karvėms ant kaklo ir, ganant miške, lengviau atrasdavo gyvulius.

VAIZDO ĮRAŠAI

KANKLĖS. https://www.youtube.com/watch?v=_17CaHVCpvc

BIRBYNĖ. https://www.youtube.com/watch?v=B7z_F345dao&list=PL8DYkPMpOEBaSLfJ1FL_TsHBMPxSg8Chm

LUMZDELIS. <https://www.youtube.com/watch?v=fKwZ7ZN6gu4>

OŽRAGIS. <https://www.youtube.com/watch?v=VbvcBa6vbKs>

SKUDUČIAI. <https://www.youtube.com/watch?v=hs738loQbAQ>

MOLINUKAI. <https://www.youtube.com/watch?v=fKwZ7ZN6gu4>

BŪGNAS. <https://www.youtube.com/watch?v=HgQLKeVHl54>

SKRABALAI. <https://www.youtube.com/watch?v=D6q8cSMhgyQ>

NAUDOTI ŠALTINIAI:

1. <http://alkas.lt/tag/kankles/>
2. <http://www.musuzodis.lt/mz/201006/stro7.htm>
3. <http://www.skrastas.lt/>
4. <http://www.folkinstruments.lt/puciamieji.htm>
5. <http://ansamblis-lietuva.lt/apie-mus/instrumentai/>
6. http://www.ethnicart.lt/index.php?option=com_content&task=view&id=87&Itemid=217&lang=lt
7. www.youtube.com